

Prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

Právo jako společenský jev:

PRÁVO

- 1.vnitrostátní,
- 2.mezinárodní a
- 3.evropské (EU)

Právo jako společenský jev

- právo = regulativní normativní systém
- zajišťuje fungování **společnosti lidí** (státu)
- ***základní funkce práva: vnitřní uspořádání systému (řád)***
- Právo je systém **pravidel chování**, která jsou **stanovená a vynutitelná státem** (státní mocí).
- jiné normativní systémy

1. právo vnitrostátní (národní)

Funkce práva ve státu

VNITROSTÁTNÍ (ČESKÉ) PRÁVO:

- pravidla určena: státu samotnému a jednotlivcům (subjektům)
- **SUBORDINAČNÍ CHARAKTER**

- „*společnost*“ států: *mezinárodní rozměr práva (mezinárodní společenství)*
- **Evropská unie:** *ani stát, ani mezinárodní společenství*

Stát A

**vnitrostátní
právo A**

**Jednotlivec
státu A**

System českého práva

1. horizontální uspořádání:

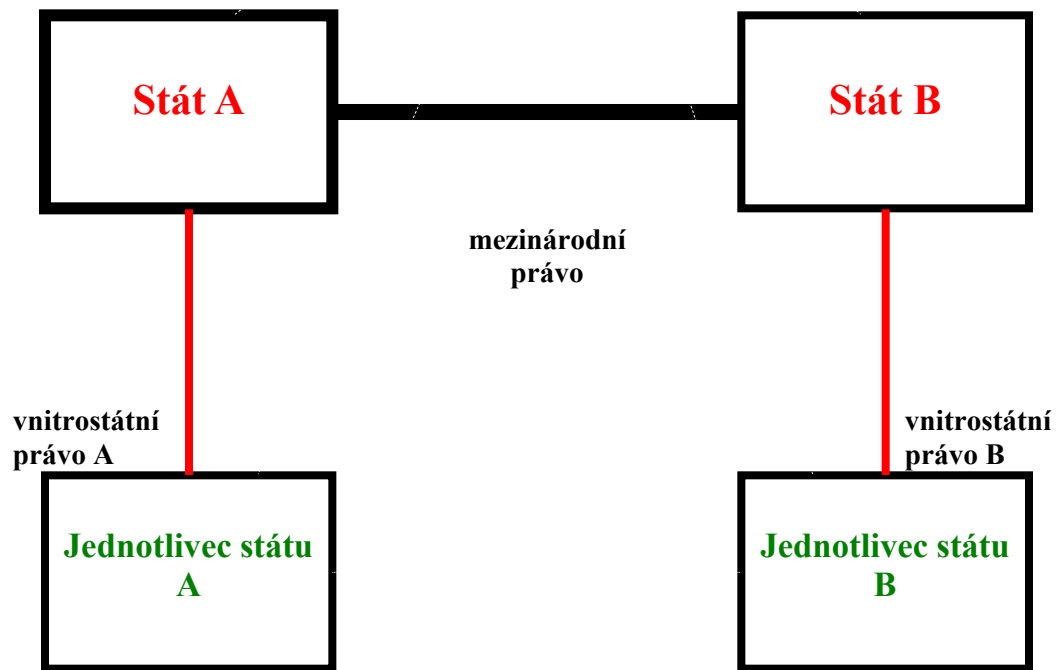
- veřejné – soukromé – procesní
- odvětví

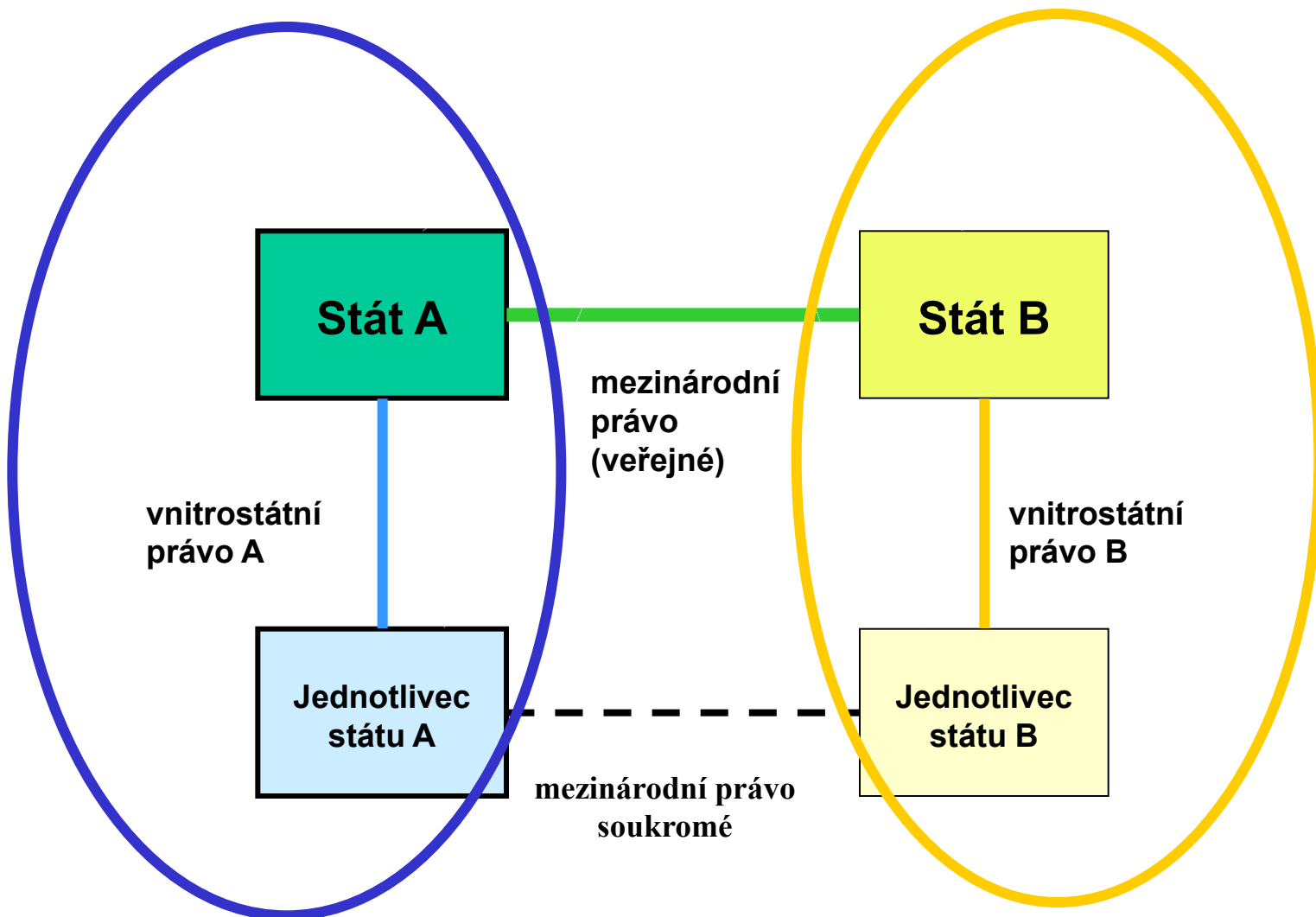
• 2. vertikální uspořádání (právní síla):

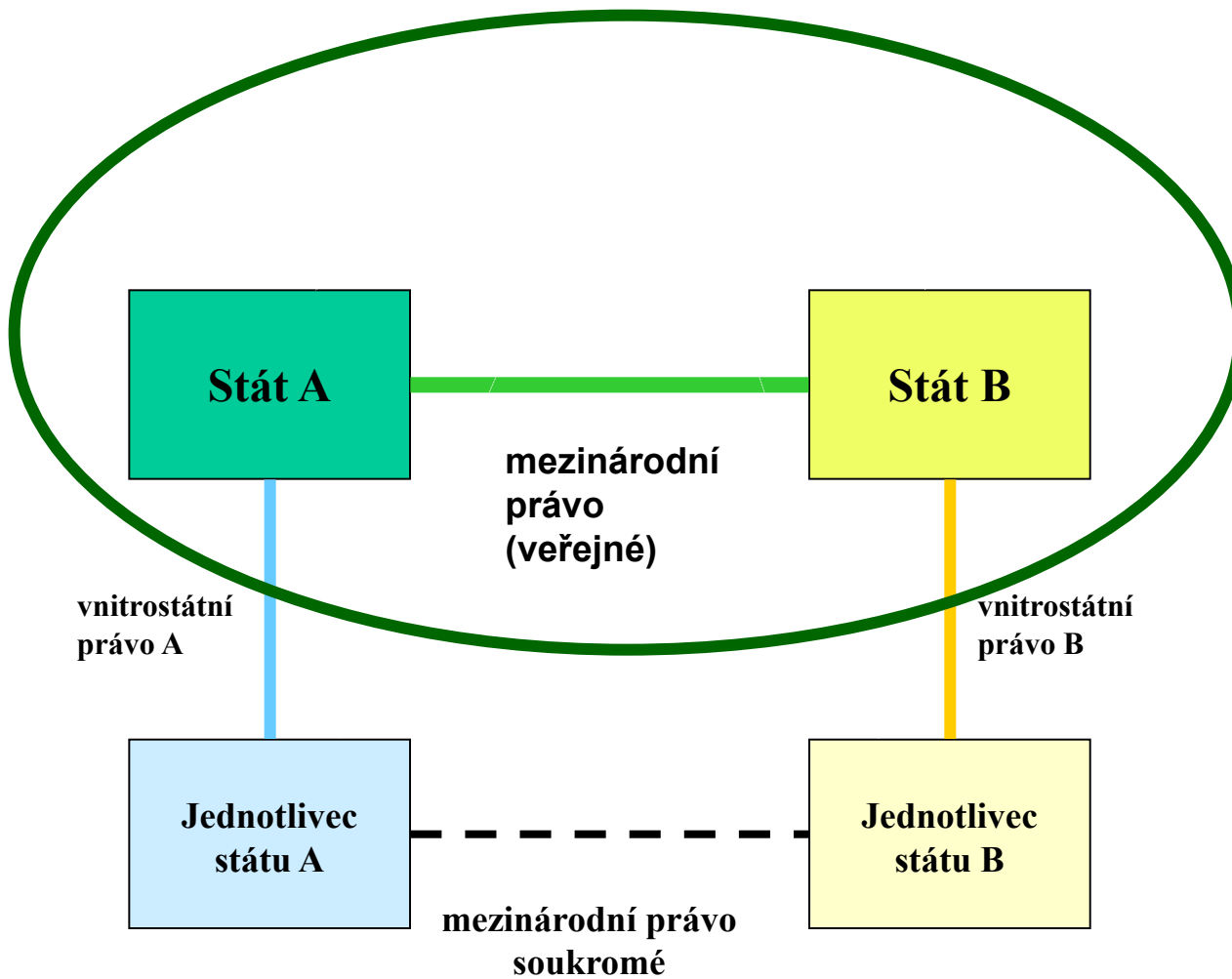
- ústavní pořádek (ústavní zákony, Listina)
- zákony
- nařízení vlády, vyhlášky ústředních orgánů
- vyhlášky územních orgánů

Prameny českého práva

- **právní normativní akt**
 - **ústavní zákon**
 - **zákon**
 - **vládní nařízení, vyhlášky**
 - **(mezinárodní smlouvy)**
- **normativní smlouva (kolektivní smlouva)**

2. Mezinárodní právo (veřejné)

jako velmi specifický
právní systém

Pojem (definice) MP

- souhrn **pravidel právně závazných**
- **i zde platí: pravidla stanovená a vynutitelná státy (modifikovaně)**
- pravidla upravující **vztahy mezi státy** a dalšími subjekty mezinárodních vztahů
 - stát – stát
 - stát – mez. org.
 - mez. org. – mez. org.
 - (stát – jiný subjekt MP)

Mezinárodní právo

vztahy mezi státy + podobnými subjekty
mezinárodní společnosti

zásada svrchované rovnosti - suverenita

**koordinální charakter mezinárodního
práva (nikoli subordinační!)**

NIKDO NENÍ NIKOMU PODŘÍZEN !

státy mezinárodní právo **vytvářejí**,
mají ho **respektovat** a jeho
respektování **vynucují**

Zásada svrchované rovnosti

- **SVRCHOVANOST (SUVERENITA)**
 - nezávislost na jiné moci uvnitř i vně
 - přirozené vymezení
 - dobrovolné omezení (EU x kolonie)
 - územní výsost = výlučný výkon suverenity státu na svém území - výjimky
- **ROVNOST**
 - rovná práva, výjimky

Zvláštnosti mezinárodního práva - shrnutí

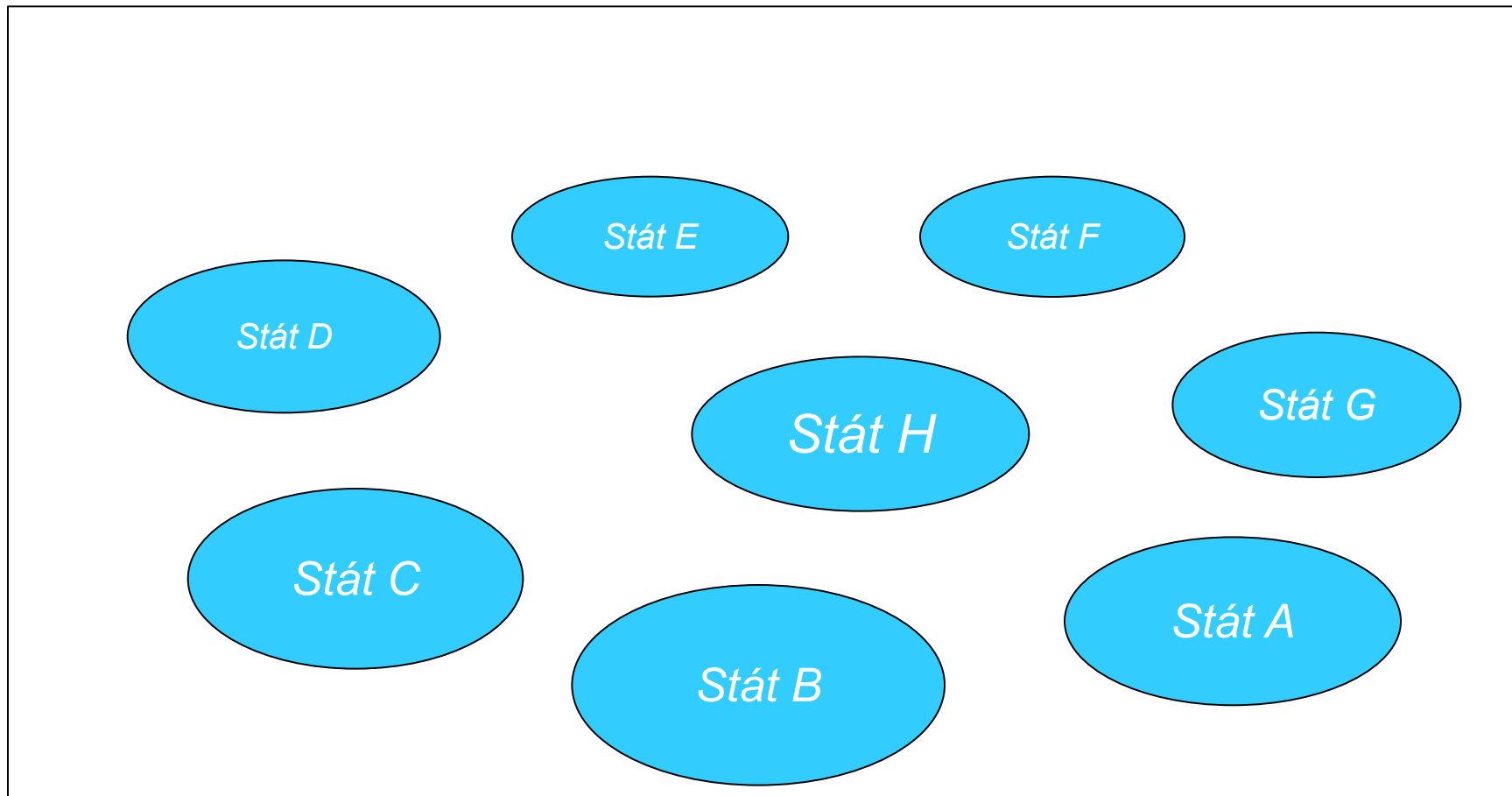
Z k r á t k a :

- **Chybí analogie **státu** jakožto nadřazené moci.**
- **Státy jsou v MP tvůrci a adresáti norem.**
- **Zcela decentralizovaný systém *bez mocenského centra.***

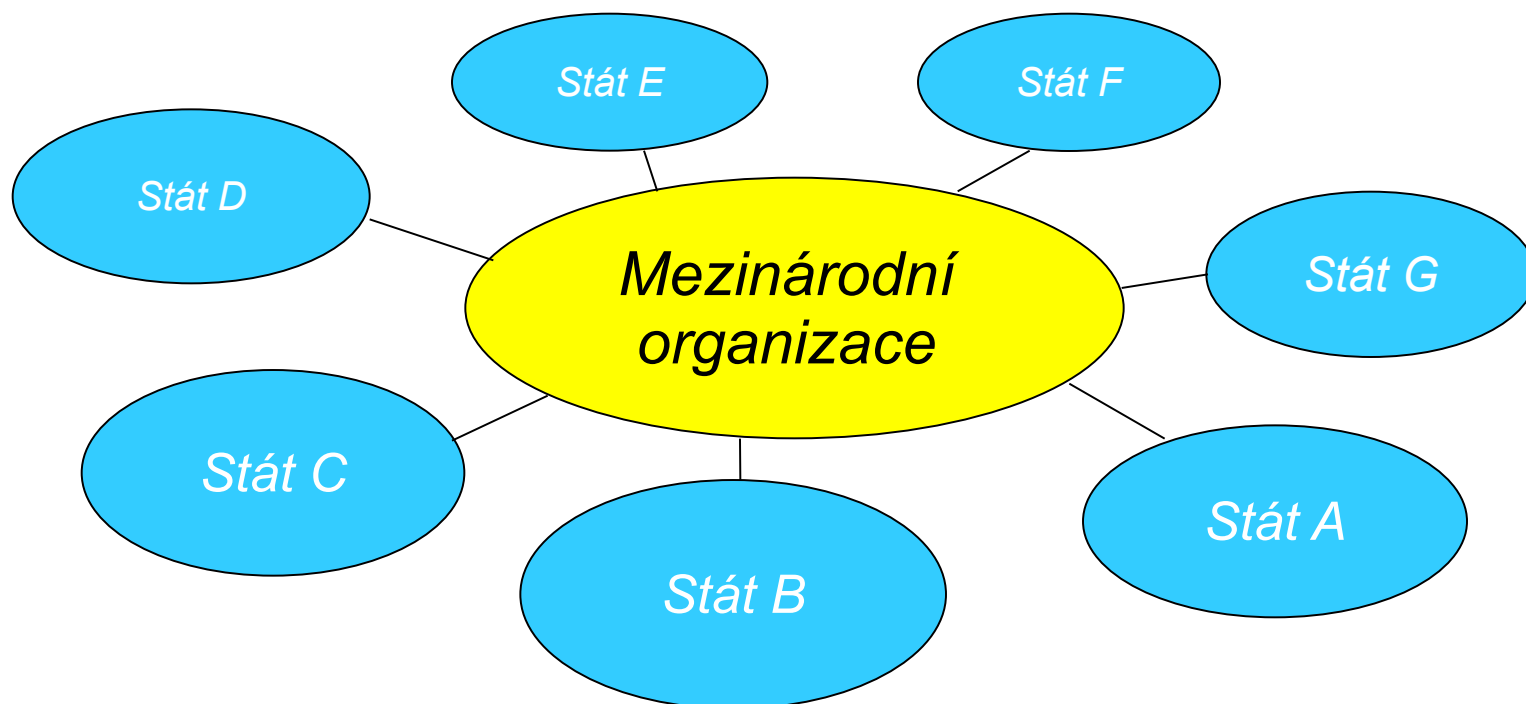
3. Právo Evropské unie

EU: ani mezinárodní společenství,
ani stát

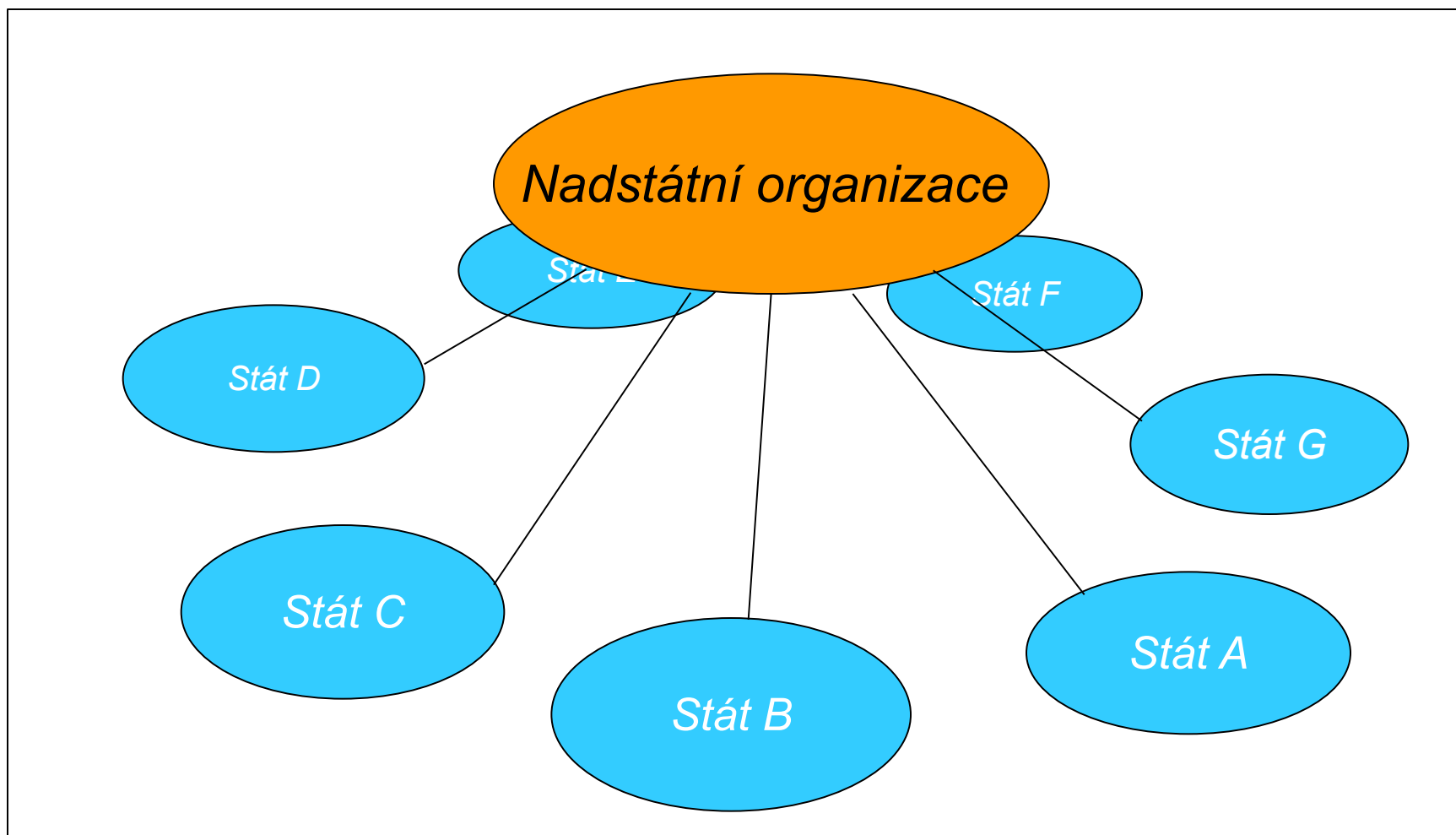
MP: Mezinárodní společenství stejná úroveň

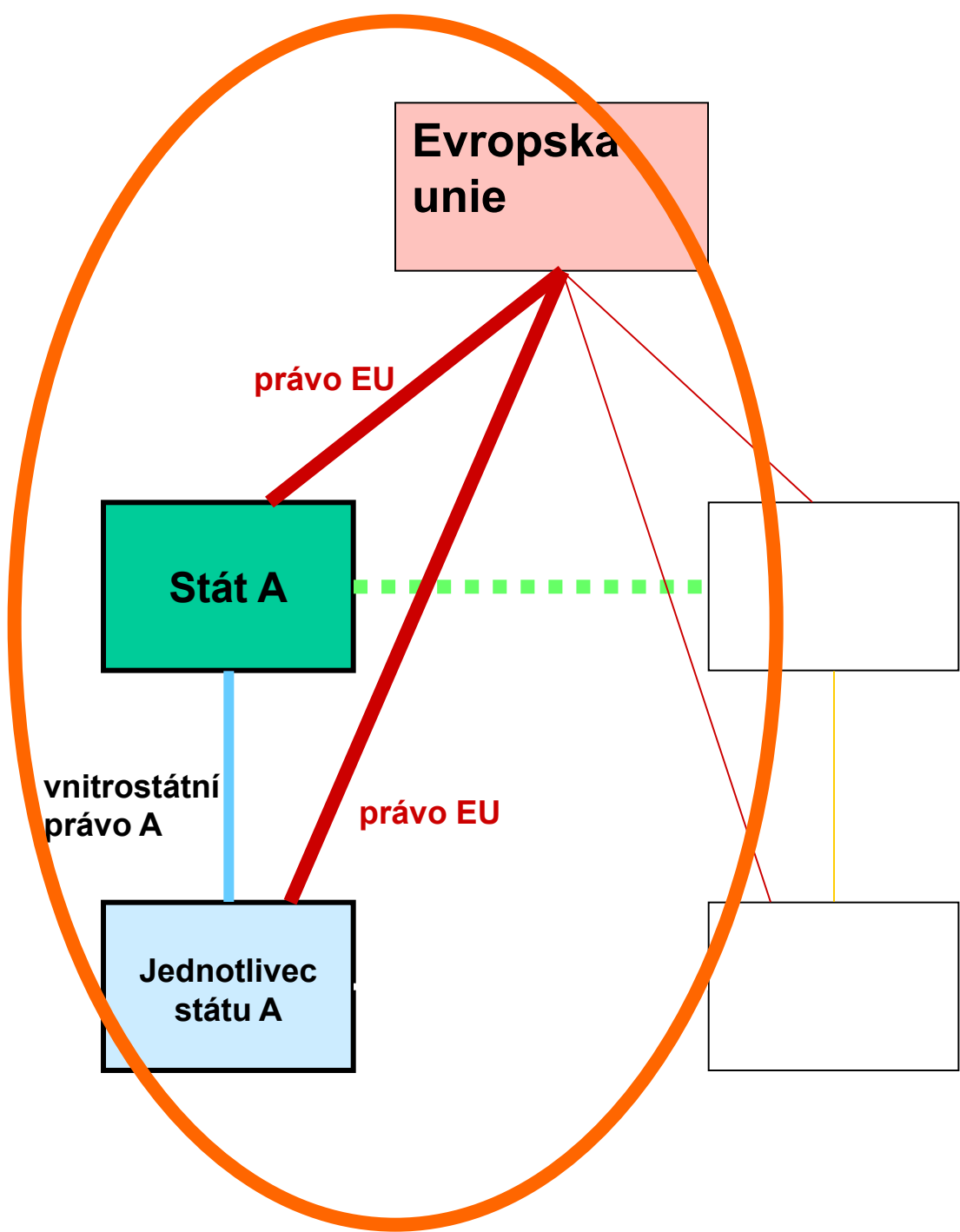

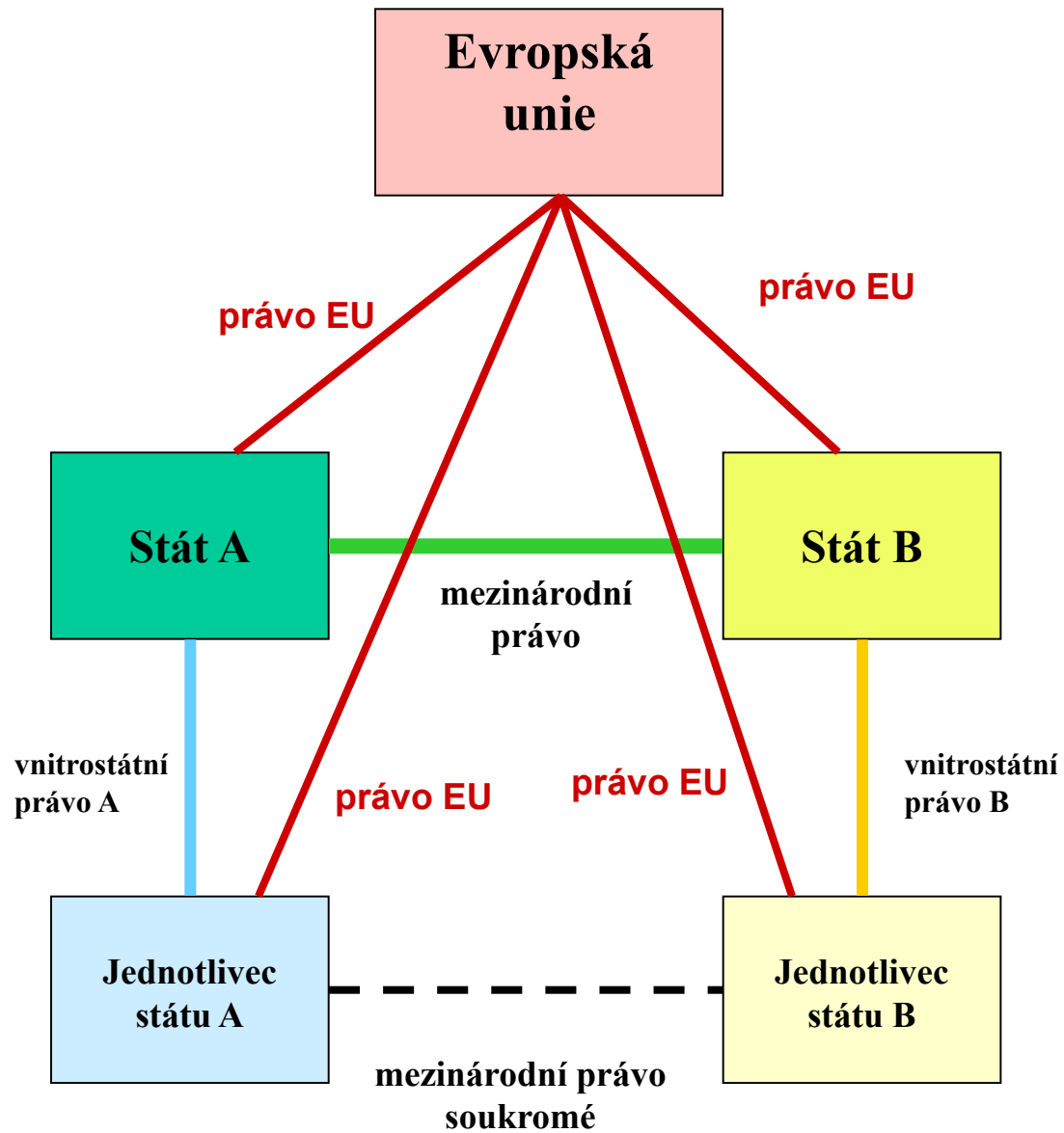
Mezinárodní organizace (běžná) stejná úroveň

Nadstátní organizace 2 úrovně

Funkce práva v EU

- **základní funkce práva: vnitřní uspořádání systému (řád)**
- **EU je samostatný systém**

- vlastní orgány s vlastní pravomocí
- vlastní aktivity
- finanční nezávislost

PROTO MUSÍ MÍT VLASTNÍ REGULACI (PRAVIDLA)
UVNITŘ I NAVENEK = PRÁVO EU

- předpisy (právo) – není to ani mezinárodní, ani vnitrostátní
- vlastní soudy

Funkce práva v EU - 2

Vlastní funkce práva EU:

- **1. výstavba EU** (institucionální struktura)
- **2. vztah k členským státům** (pravomoci)
- **3. úprava vlastní činnosti** (jednotlivé oblasti integrace a spolupráce)

Přehled vývoje ES a EU (zjednodušené)

1952 vznik **ESUO** (nadstátní organizace)

1958 vznik **EHS, EURATOM** (nadstátní organizace)

1993 vznik **EU** jako pouhého zastřešení tří Společenství, EHS přejmenováno na **ES**, ostatní beze změny

2002 zánik **ESUO**

2009 přeměna **ES na EU** nové kvality (nadstátní organizace), **EURATOM** beze zm.

Vývoj základních smluvních dokumentů ES a EU - 1

1. **Pařížská smlouva** (o zřízení **ESUO**) (1951/1952),
- 2.-3. **Římské smlouvy** (o zřízení **EHS** a **Euratomu**) (1957/1958),
4. Úmluva o společných orgánech (Slučovací smlouva) (1965/1967),
----- stagnace -----
5. **Jednotný evropský akt** (1986/1987),
6. **Maastrichtská smlouva** o **Evropské unii** (1992/1993)

Vývoj základních smluvních dokumentů ES a EU - 2

7. **Amsterdamská** smlouva (1997/1999),
8. **Smlouva z Nice** (2000/2003),
9. Smlouva o **ústavě pro Evropu** (Ústava EU)- podeps. 2004, nevstoupila v platnost,
10. **Lisabonská smlouva** (2007/2009).

K tomuto výčtu je ještě třeba doplnit ***smlouvy rozpočtové a smlouvy o přístupu nových členů*** (ČR: 2003/2004).

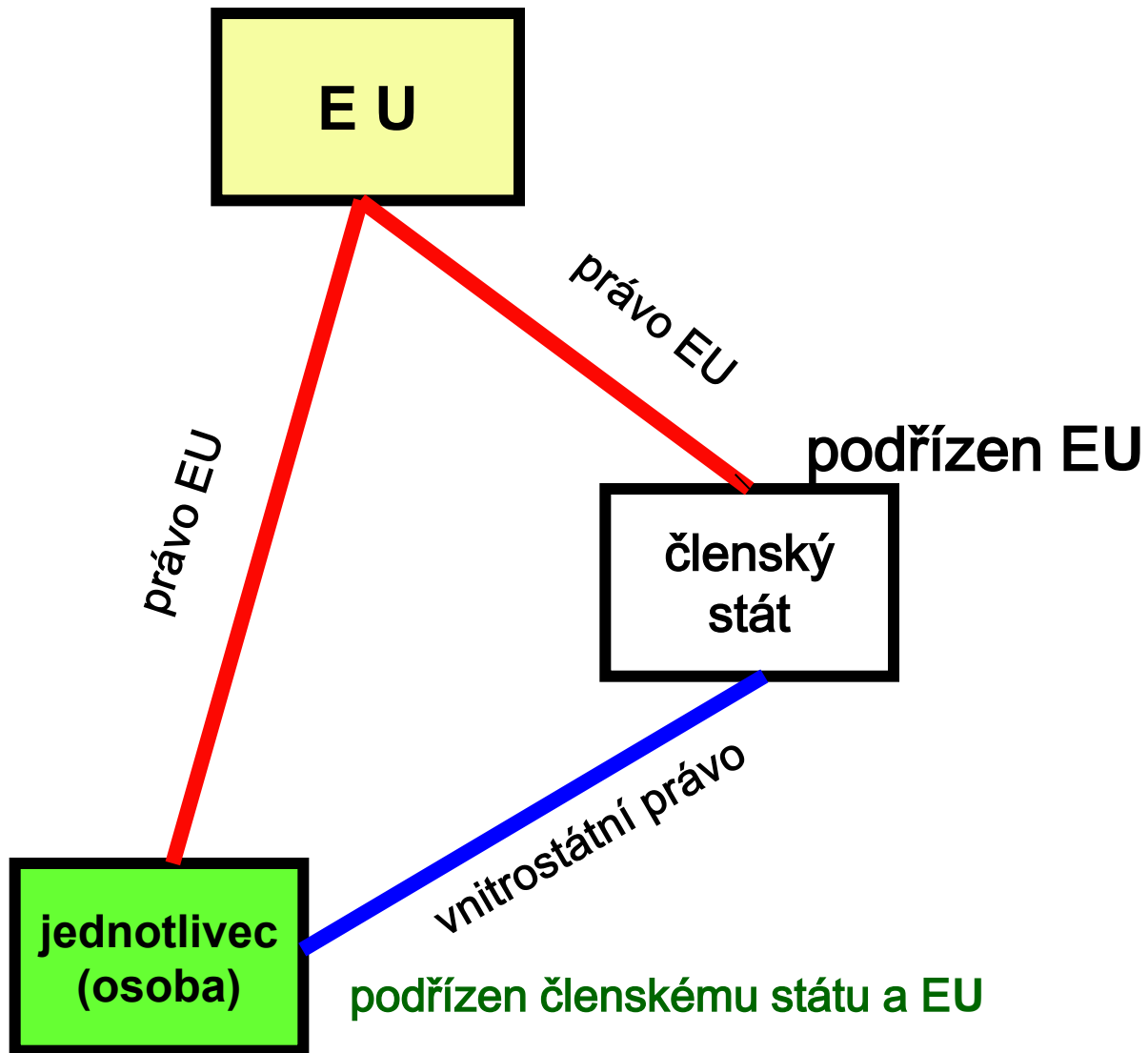
Letopočty: přijetí (podpis) dokumentu / vstup v platnost

Shrnutí – základní dokumenty EU v současnosti

- 1. Smlouva o EU (Maastricht)**
- 2. Smlouva o fungování EU (býv. EHS)**

3. Smlouva o EURATOMu

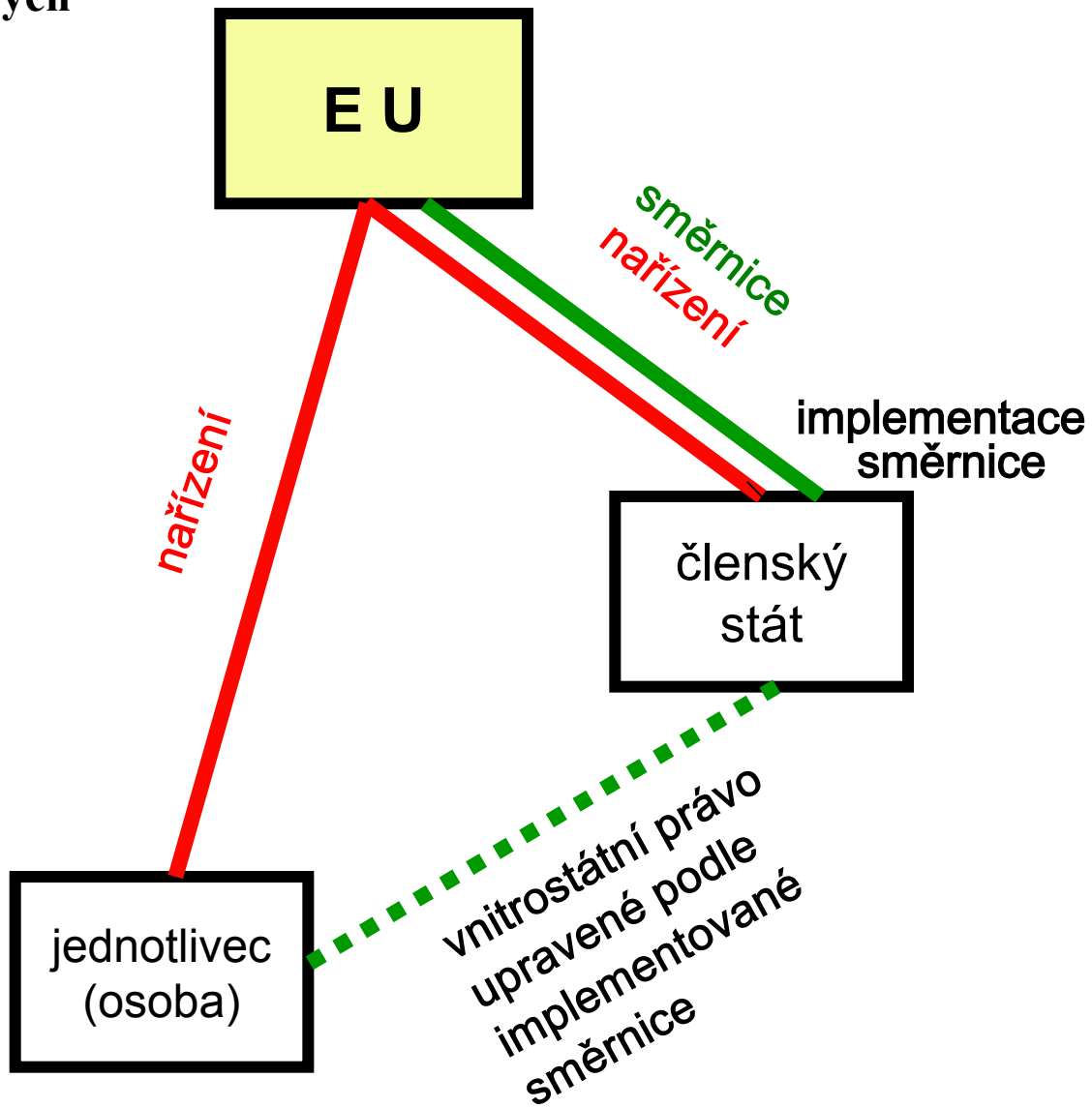
Lisabonská smlouva: jen nástroj ke změně
1. a 2.

Prameny práva EU

- **primární právo:**
 - **mezinárodní smlouvy** („zřizovací“) mezi členskými státy
 - Smlouva o EU
 - Smlouva o fungování EU
- **sekundární právo:**
 - nařízení
 - směrnice
 - rozhodnutí
- **mezinárodní smlouvy uzavírané EU, judikatura ESD**

**prameny sekundárního
práva v jednotlivých
vztazích**

Orgány tvořící sekundární právo EU

Komise

Rada

Evropský parlament